

Bertók Lóránd (1934-2020) Debrecenben született. 1944-1952 között a Debreceni Református Kollégiumban tanult, majd a Kossuth Lajos Tudományegyetem élettan-vegytan (biológia-kémia) szakára nyert felvételt, de rövidesen (1952) a budapesti Állatorvostudományi Egyetemen folytatta tanulmányait. Állatorvosi tudományos fokozati (doktori) oklevelét 1957-ben szerezte meg. Már egyetemi hallgatóként dolgozott az Állatélettani Intézetben, a Szaporodásbiológiai Laboratóriumban, majd egyetemi tanulmányai befejeztével a Járványtani Intézetben, illetve a MTA Állategészségügyi Kutató Intézetében.

Tanult és dolgozott a stockholmi Karolinska Intézetben. 1965-ben védettségi – kórtani (immunológiai-kórtani) témából elnyerte az állatorvostudomány kandidátusa fokozatot. Selye János meghívásával került a Montreáli Egyetemre, ahol a Kísérleti Orvostudományi és Sebészeti Intézetben tanult és kutatott. Hazatérte után (1967) az Országos Frédéric Joliot-Curie Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézetében dolgozott. Főbb kutatási területe a „természetes ellenállóképesség fokozására alkalmas belső méreg (endotoxin) előállítása” volt. 1981-től a Semmelweis Orvostudományi Egyetem c. egyetemi tanára. 1984-ben sugárélettani-védettségi (sugárbiológiai-immunológiai) tárgykörből elnyerte az orvostudomány (MTA) tudora (doktora) fokozatot. Nagy bánatára a gyógyszer gyártása anyagi okok miatt nem valósulhatott meg. Elmondása szerint sok ezer ember életét lehetett volna megmenteni - írja megemlékező írásában Lázár Antal.

Több mint 250 dolgozata és több könyve jelent meg, ezekre több mint ezren hivatkoznak. Munkáiból több nemzetközileg jegyzett eredmény és több szabadalom született, ezek közül már több a gyakorlati életben is használható vált (pl. a pikkelysömör kezelése epesavakkal) vagy rövidesen azzá válik (pl. a sugárzással méregtelenített belső méreg – endotoxin - , a "Tolerin", a természetes ellenállóképesség fokozó és oltóanyagjavító hatása okán). Műhelyében számosan szereztek tudományos fokozatot és váltak a magyar tudományos élet neves vezetőivé. Tudományos és közéleti tevékenysége mellett a távlovaglás egyik hazai megalapítója és bajnoka. Ő volt az, aki létrehozta és megszervezte a Magyar Lovassport Szövetség Távlovas Szakágát. A szakág első elnökeként, majd örökös tiszteletbeli elnökeként élete végéig követte a szakág minden eseményét.

Szakmai munkája mellett tevékenyen részt vett a magyar élet jobbításáért küzdők harcaiban (Tudománypolitikai Klub, Magyar Lovasszövetség, Magyar Professzorok Világtanácsa, Százak Tanácsa). Bekerült az American Biographical Institute által nemrégien kiadott "500 Greatest ... of the 21st Century" kötetbe és más kiadványokba. MTA Osztályközi Állatkísérleti Bizottságának alapító elnökeként mind a hazai, mind a nemzetközi vonatkozásban több fontos ügyet tudott előbbre vinni a kísérletállat felhasználás és az állatvédelem területén.

Legjelentősebb könyve a *Natural Immunity* (Amsterdam, Elsevier, 2005). Több könyvfejezete szerepel nemzetközi kiadványokban, ezen kívül 230 cikke jelent meg. Több hazai és nemzetközi tudományos ülésnek volt szervezője, elnöke, felkért előadója harminc országban. A tudomány „utazó nagyköveteként” tartott előadásokat a világ híres egyetemerein és tanácskozásain.

Több testületnek kiemelkedő tagja volt: MTA Osztályközi Állatkísérleti Tudományos Bizottság elnöke, Állatvédelmi Tanácsadó Testület tagja, Állatetikai Tanács alelnöke, Endotoxin Világszervezet alapító tagja, Committee for Laboratory Animal Science, New York Academy of Science, Kormányzótanács tag (1992-2000), Magyar Lovasszövetség, elnökségi tagja (1989-96), Amerikai Egyesült Államok Katolikus Tudományos Akadémia tagja; tiszteletbeli, örökös elnöke számos szakmai, sport és más társadalmi szervezetnek.

Számos tudományos elismerést kapott: 1995-ben a Magyar Tudományos Akadémia képesített (habilitált) doktora lett, megkapta a legmagasabb magyar tudományos kitüntetést, a Széchenyi díjat (2002). Az MTA kétszer tüntette ki az Akadémia díjjal (1963, 1985). Egy alkalommal szerepelt a neve a Nobel díj várományosai között. Távlovaglás magyar bajnoka (1993), Markuszovszky Díj (1999).

A Magyar Lovassport Szövetség a magyar lovassport területén kifejtett több évtizedes tevékenységéért a legmagasabb kitüntetéssel, a Gróf Széchenyi István emlékéremmel jutalmazta életpályáját. Kutatói munkálkodása, bár sok külföldi út és együttműködés színezi, hazájához kötötte. Vallja is, hogy bár a tudomány nemzetközi, aki csinálja, annak tartozni kell valahová. A magyar tudományos élet lehetőségeit nem a külföldi eredmények sokba kerülő ismételésében, másolásában, hanem az új, eredeti gondolatok, ötletek felröppenésében látja.

Az életét nemcsak a tudomány művelése jelentette. Szívén viselte a magyar nyelv ápolását, védelmét. 2003. február 21.-én elvállalta a Molnos Angéla Alapítvány kezelőszervének elnöki tisztségét. Az alapítvány egyik kiadványának, a *Jövőnkért, a magyar nyelv ügyében* (2003) című könyv előszavában így ír anyanyelvünk helyzetéről és elismerő szavaival méltatja néhai alapítónk, dr. Molnos Angéla munkáját: „Gyakorlatilag manapság már mindenki egy zagyva, korcs nyelvet használ a tiszta magyar helyett. Ezt a nyelvet halljuk tudományos üléseken, különböző adók műsoraiból, és olvashatjuk a sajtótermékekben. Minden felelősen gondolkodó magyar ember érzi, hogy ez ellen valamit tennünk kellene. Sajnos ennél a többség alig jut tovább. Ezért igen nagy öröm olyanokra találni, akik tudván, hogy a magyar nyelv fennmaradásunk záloga, igyekeznek tenni is valamit életben maradásáért, fejlesztéséért. Közülük kiemelkedik munkásságával dr. Molnos Angéla, nemzetközi hírű lélektanász, aki hosszú évek után, sok nyelv tudásával, a világot ismerő, nagy és sokoldalú műveltséggel megrakottan tért haza szülőföldjére.” Az alapítvány kiadványai közül kiemeli a Magyarító könyvecskét, amely mindennapi forgatásra is alkalmas. A könyvecskéről így vélekedik: „Aki egyszer kezébe veszi a „Magyarító könyvecskét” – és megvan benne a szándék is, hogy szebben beszéljen és írjon magyarul – annak állandó segítséget nyújt nyelvünk őrangyalának e munkája.

A Hitel című folyóiratban megjelent „Anyanyelvünk helyzete és jövője” című írásában (2008.08.20) vall arról, hogy kötelességének érzi saját anyanyelvét védeni, hisz ez, ahogy ő fogalmaz, a legnagyobb öröksége. Vallja, hogy a magyar nyelven való közlés egyik legfontosabb fenntartója, megőrzője nemzeti tudatunknak. Szerinte, ha valaki nem tudja magát az anyanyelvén kifejezni és állandóan más nyelvből kell szavakat kölcsönvennie, az nem a műveltség jele. Vallja, hogy bármiről lehet magyarul írni és beszélni. Magyar műszaki és más értelmiségiekkel együtt 2000-ben elindították a „Mondjuk magyarul” mozgalmat. Példának hozza fel ezen kívül Bősze Péter által szerkesztett a Magyar Orvos Nyelv című folyóiratot, a Molnos Angéla által összeállított Lélektani szakfordító, Magyarító könyvecske, Szent és sérthetetlen valamint a Gyógyítsunk magyarul! című kitűnő írást. Megemlíti a saját magyar nyelven írt szerény irományait is.

Bertók Lóránd 17 éven át önzetlenül segítette és képviselte az alapítványt munkájával, mely példaértékű mindannyiunk számára. Nemcsak szellemi munkájával alkotott maradandót, hanem egyéniségével, személyiségével is. Emlékét szívünkben megőrizzük.

A Molnos Angéla Alapítvány kezelőszerve